

JOSEF ŠKVORECKÝ

PRIMA SEZÓNA

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

„Ty seš krásná, Ireno,“ řekl jsem bez rozpaků. Byly doby, kdy mi dělalo problém, jak začít. Asi v kvartě jsem objevil, že je to jedno. Tak jsem řekl rovnou:

„Ty seš krásná, Ireno!“

„Copak chceš?“

„Co?“

„Co chceš?“

„Jak to?“

„Že říkáš, že sem krásná.“

„Dyť je to pravda.“

„Není. A co chceš?“

Pravil jsem nezištně, protože v tom momentě mi opravdu stačilo, že s ní jdu.

„Nic nechci.“

„Lžeš!“

„No fakt!“

„Lež jako věž,“ řekla Irena. „Já tě znám. Ty dycky něco chceš.“

„Já? Dycky? Jedině, že chci dycky být v tvé blízkosti, Ireno. Jinak nic.“

„Jo nic! Právě že to ti nikdy nestačí.“

Měla pravdu. Jenomže komu by to taky stačilo. Jedině mně, pomyslel jsem si trpce. Poněvadž mně muselo.

Analýza uměleckého textu

- **zasazení výňatku do kontextu díla**

Danny doprovází Irenu domů a chce si s ní sjednat schůzku. Irena ví, že Danny to zkouší na každou hezkou dívku z Kostelce, a tak si z něj dělá legraci.

- úryvek je ze začátku první povídky

Prima sezóna začíná: Zimní příhoda

Danny Smiřický sleduje v bazénu náhodské dívky. Líbí se mu brunetka Irena a blondýnka Marie. Danny by rád alespoň jednu z nich získal a překvapivě je úspěšný u obou. Irena ho pozve k sobě domů, protože její tatínek bude dlouho v práci a sestra Alena na sportovním zápase, a Marie mu slíbí společné lyžování. Danny přichází k Ireně a snaží se jí dotýkat. Irena se mu naoko brání, ale zároveň se směje. Smích ji přejde, když si všimne, že nezatáhla roletu. Zanedlouho se vrací Irenin tatínek. Irena tvrdí, že ji Danny doučoval matematiku, ale na krku má cucflek a na blůze rozepnutý knoflík. Pan rada si každého hříšníka posadí do jiného pokoje a až do rána zadává příklady. Danny tudíž večer nemohl zavolat Marii a domluvit se s ní na schůzce. Počká si na ni po nedělní mši, ale Marie se s ním nebaví. Mlčky ho dovede až před Irenin dům a ukáže mu, že naproti bydlí její teta. Danny má u obou děvčat smůlu.

Prima sezóna pokračuje: Májová kouzelnice

Danny a Benno si ve výloze prohlížejí neznámý hudební nástroj. Benno ho jde koupit a Danny si chce zatím zajít na zmrzlinu. Z cukrárny právě vychází krásná dívka, kterou v Kostelci ještě nikdy neviděl. Má zrzavé vlasy, zelené šaty a zlaté oči. Danny se ji hned snaží zastavit, sní jí velkou část zmrzliny a domluví si s ní schůzku. Slečna Weberová se nebrání, naopak se vesele směje. Na schůzce se dějí

podivné věci. Dívka mění barvu šatů, umí běhat rychleji než Danny a nakonec ho donutí napsat úpis vlastní krvi, že bude milovat jen ji. Karla-Marie dokonce pozve Dannyho domů, je oblečená do černých šatů a ve vlasech má vpleteného hada. Když už Danny začíná věřit, že je to kouzelnice, ukáže se, že dívky Weberovy jsou dvě – úplně stejná dvojčata, která si s Dannym jen hrála.

Prima sezóna málem skončí: Zamřížovaný charleston

Dannyho kamarádi chystají hudební revui, v níž vystupuje také Kristýna z Mýta. Není dobrá herečka, ale má moc hezké nohy a tancuje na nich charleston v drátěné krinolíně. Danny vidí z orchestřiště až na podvazky a je dívkou okouzlen. Rád by ji získal, ale do cesty se mu staví všelijaké obtíže. Nejprve musí vysvětlit cenzorovi, jak myslel různá místa ve scénáři. To Kristýna obdivuje, vidí v Dannym hrdinu. Domluví si schůzku po představení, jenže přichází velebný pán Meloun a prosí Dannyho, aby mu pomohl přepsat celou matriku, a to přes noc, protože ráno má přijít kontrola. (Velebný pán oddal Slovana se Židovkou, což se nesmělo, a také zfalšoval datum, ale bylo to poznat.) Danny se chce Kristýně omluvit, a tak za ní jede do Mýta. Ani tentokrát není úspěšný, tatínek Kristýny je nachytá v parku.

Prima sezóna vrcholí: Vyhlídka z věže

Rostá Pitterman byl nadaný malíř a postupně maloval portrét všem kosteleckým děvčatům. Právě ve své chatě v lese pracoval na portrétu pro Irenu. Danny a Rostá vymysleli plán – Rostá pošle Irenu na dvě hodiny pryč, aby mohl nerušeně pracovat, Irena tedy půjde s Dannym na procházku, poté se oba vrátí do chaty, ale Rostá tam nebude, a tak se budou moci věnovat sami sobě. Irena všechno hned prokoukla a přiměla Dannyho, aby s ní ve volné chvíli vylezl na skálu; byla nadšená horolezkyně. Danny tak šikovný nebyl, a navíc na skále nebyla skoba, aby mohli bezpečně slézt dolů. Irena si při pádu zranila nohu a Danny ze svého místa na skále sledoval, jak ji zachraňuje její chlapec Zdeněk. Zdeněk měl být v Praze u nemocné matky a místo toho se po lese procházel s jinou slečnou. Dannyho ze skály zachránili až v noci, ale rande s Irenou už se zachránit nedalo.

Prima sezóna se chýlí ke konci: Hotel pro sourozence

Danny se šel Ireně omluvit s pugétem, ale ona ho vůbec nepřijala. V bytě radových si Danny alespoň povšiml, že Irenina mladší sestra Alena je také moc hezká dívka, která o něj navíc dokonce stála, a tak ihned kul železo a smluvil si s ní schůzku. Alena byla přímočařejší než Irena a chápala, o co Dannymu jde. Sama mu nabídla, že spolu stráví noc ve výletním hotelu, až pojedou za příbuznými pro med. Danny se vybavil pánskou ochranou a vyrazili. Dva výletní hotely měly obsazeno, ve třetím je uvítal rozšafný hoteliér, který ihned pochopil, že nemluví se sourozenci, ale s milenci. Poslal dvojici na chvíli do lesa, že zatím zařídí výměnu pokojů. Když se Danny s Alenou vrátili, seděl v pokoji pan rada, Alenin otec, a oba odvezl domů.

Prima sezóna končí: Smutné podzimní blues

Irena začala chodit s Frantou Kočandrlem, se kterým dřív chodila Marie Dreslerová. Když šel Danny do lesa pro „vostrou vodu“, potkal Marii v černých punčochách a s černou páskou na rukávu, prý za Kočandrleho, který pro ni přestal existovat. Dannymu přálo štěstí, dalo se do velkého deště a on se s Marií schoval do Rostovy chaty. Tam našli láhev rumu a Danny se během chvíle tak opil, že usnul. Ráno se probudil a běžel domů, aby se o něj maminka nebála, ale ta už od Marie věděla, že je Danny v pořádku. Danny Marii volal, poděkoval jí a smluvili se, že se večer uvidí na zábavě. Danny hrál jako o život, ale Marie dorazila se Zdenkem Pivonkou, bývalým klukem Ireny. Danny věděl, že je to jen proto, aby se pomstila Kočandrlemu.

- **téma a motiv**

téma: krása Ireny

motivY: lež, láska, mládí, neúspěch

- **časoprostor**

prostor: z úryvku není patrný; město Kostelec, cesta od bazénu k Irenině domu

čas: z úryvku není patrný; cestou domů z bazénu

- **kompoziční výstavba**

Povídky jsou vyprávěny chronologicky.

Úryvek se skládá ze 17 odstavců, z nichž většina je nová přímá řeč.

- **literární forma, druh a žánr**

próza, epika, povídky

- **vypravěč**

ich-forma – vypravěčem je autorovo alter-ego Danny Smiřický

- **postava**

Daniel Smiřický – ne příliš úspěšný student kosteleckého gymnázia; o jeho vzhledu nic nevíme, je nadšeným hráčem jazzu – hraje na saxofon, propadá z matematiky, má rád svou maminku, líbí se mu děvčata (na seznam jich napsal 13), je přelétavý, rád by přišel o panictví, je hodný (pomohl panu faráři s přepisováním matriky), někdy lže, často si své skutky obhajuje výklady z bible

Irena – starší dcera pana rady, tmavovlasá, v očích má barvu medu, chodí se Zdeňkem Pivonkou, ale často se hádají, ráda leze po skalách, je doma vedena přísně

další postavy:

Rostík Pitterman, Lexa, Benno – členové jazzové kapely, přátelé Dannyho

Marie Dreslerová – blondýnka, nosí rýhované punčochy a tmavý kabát olemovaný bílou kožešinou, chodí s Fandou Kočandrlem, je velmi zbožná

Alena – mladší dcera pana rady, volejbalistka, má tmavé vlasy a pevný zadeček, zamilovaná do Dannyho

- **vyprávěcí způsoby**

V úryvku je přímá řeč dvou postav, Dannyho a Ireny. V menší míře se objevuje pásmo vypravěče v ich-formě.

- **typy promluv**

Dialog dvou postav – Dannyho a Ireny.

- **jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku**

nespisovná čeština – *seš, říkáš, sem, dyť, není, dycky, bejt*

→ autor navozuje představu autentického rozhovoru dvou mladých lidí, kteří spolu koketují
kvarta (čtvrtá třída víceletého gymnázia) – slovo cizího původu

- **tropy a figury a jejich funkce ve výňatku**

řečnická otázka Co?, Jak to?, Já? Dycky?

ironie pravil jsem nezištně

nadsázka ty dycky něco chceš

přirovnání lež jako věž

metafora pomyslel jsem si trpce

Literárněhistorický kontext

- **kontext autorovy tvorby**

2. polovina 20. století, počátek 21. století

Josef Škvorecký (1924, Náchod – 2012)

- prozaik, esejista, překladatel, nakladatel
- totálně nasazen v náchodské továrně a v Novém Městě nad Metují
- působil ve studentské jazzové kapele
- krátce studoval lékařskou fakultu UK, poté FF UK obor filosofie – angličtina
- učitelem v Broumově, Polici nad Metují a Hořicích
- redaktor angloamerické redakce Státního nakladatelství (pozdější Odeon)
- r. 1958 se oženil se spisovatelkou Zdenou Salivarovou
- od r. 1963 spisovatelem z povolání
- r. 1969 odjel přednášet do USA a rozhodl se zůstat v exilu – stal se profesorem v Torontu (Kanada)
- zakladatel exilového nakladatelství 68 Publishers (Toronto)
- roku 1978 zbaven československého občanství

pentalogie s Dannym Smiřickým:

Zbabělci – román zachycující posledních 8 válečných dní

Tankový prapor – román, Danny ve vojenské službě

Mirákl – „politická detektivka“, události 50. a 60. let, číhoštský zázrak

Příběh inženýra lidských duší – Danny je profesorem na univerzitě, ukazuje pocity emigranta
ostatní próza:

Sedmiramenný svícen – soubor židovských povídek

Legenda Emöke – baladický příběh o lásce

Konec nylonového věku – o změnách po roce 1948

Hořkej svět – soubor povídek

detektivní prózy:

Smutek poručíka Borůvky, Konec poručíka Borůvky, Návrat Borůvky

Hříchy pro pátera Knoxe

Lvíče – román s detektivní zápletkou

poezie:

Nezoufejte!, Dívka z Chicaga, Blues libeňského plynojemu

eseje:

Nápady čtenáře detektivek, O nich – o nás, Samožerbach

- **literární / obecně kulturní kontext**

patří mezi výrazné české autory 2. poloviny 20. století

Bohumil Hrabal (1914–1997)

- vyrostl v Nymburce – nevlastní otec místní sládek
- právnická fakulta UK
- vystřídal mnoho zaměstnání (písař, úředník, výpravčí, pojišťovák, spisovatel)
- zemřel pádem z okna při krmení holubů
- využívá postav pábitelů – svérázných bláznů toužících po poznání a posedlých mluvením
- hovorový jazyk, nesouvislý děj, proudy vědomí
- *Ostře sledované vlaky, Obsluhoval jsem anglického krále, Slavnosti sněženek, Postřižiny*

Vladimír Páral (* 1932)

- pseudonym Jan Laban, chemický inženýr, pracovně spojen se severními Čechami
- oblíbený v 60.-80. letech, po revoluci méně výrazný
- žije v Praze a Mariánských Lázních

- „autor pokleslé aktivity“
 - „černá pentalogie“ (*Veletrh splněných přání, Soukromá vichřice, Katapult, Milenci a vrazi*), bílá pentalogie (*Mladý muž a bílá velryba*), po revoluci rysy pornografie (*Playgirls*)
- Milan Kundera (* 1929)
- básník, dramatik, prozaik, esejista, překladatel
 - členem komunistické strany – vyloučen
 - studoval literární vědu a estetiku, přestoupil na FAMU – režie, scenáristika
 - žije a píše ve Francii
 - poezie – *Monology*, *Člověk zahrada širá*, hry – *Jakub a jeho pán*, *Majitelé klíčů*, povídky – *Směšné lásky*, romány – *Nesnesitelná lehkost bytí*, *Zrazené testamenty*, *Žert*, *Život je jinde*, *Valčík na rozloučenou*
- Ludvík Vaculík (1926–2015)
- prozaik, fejetonista, pracoval pro firmu Baťa
 - studium Vysoké školy politické a sociální, redaktor (*Rudé právo*)
 - autor manifestu 2000 slov
 - *Jak se dělá chlapec*, *Morčata*, *Rušný dům*, *Sekyra*

Další údaje o knize:

- **dominantní slohový postup:**

vyprávěcí

- **vysvětlení názvu díla:**

Prima sezóna – Danny vypráví o událostech necelého roku, během něž miloval několik děvčat, ale nikdy nebyl úspěšný. I tak to byly skvělé časy, „prima sezóna“.

- **posouzení aktuálnosti díla:**

Touha chlapců po děvčatech je stále aktuální. Neaktuální je doba, ve které se příběh odehrává, a pravděpodobně také způsoby, jakými Danny dívky získává ☺

- **pravděpodobný adresát:**

Kniha se bude líbit těm čtenářům, kteří zažívají podobné starosti jako Danny (tj. náctiletým), ale je určena i těm, kdo si rádi zavzpomínají na mládí.

- **zařazení knihy do kontextu celého autorova díla:**

Povídkový soubor vyšel v Torontu roku 1975 a je jedním z 5 děl, v nichž vystupuje Danny Smiřický. Časově je příběh zasazen před děj románu Zbabělci, ale ti byli napsáni v letech 1948/1949.

- **tematicky podobné dílo:**

Josef Škvorecký: *Zbabělci* – román, v němž vystupuje Danny Smiřický a některé z dívek, o které usiloval v povídkách z Prima sezóny (Marie se ovšem ve Zbabělcích jmenuje Dagmar).

- **porovnání s filmovou verzí nebo dramatizací:**

Pětidílný seriál Prima sezóna Karla Kachyni se až na nepodstatné maličkosti pevně drží literární předlohy, ale má jen 5 dílů – povídky Vyhlídka z věže a Hotel pro sourozence jsou spojeny do jedné. Irenu hraje Aňa Geislerová, její sestru Alenu Tatiana Vilhelmová. Dannyho neherec, saxofonista Petr Kroutil, který hrál pouze v tomto seriálu.